

Ἐπὶ ὑποζυγίων καὶ μάλιστα ἵππων, ὁ τρέχων ρυθμικῶς ἔνθ' ἄν.: *Τ'* ἄλογό μου εἶναι γιοργατζήδικο. Ἐχει ἀπὸ τῆς φοράδα του ἵνα πουλαράκι πού τοῦ ἔβαλε κονστέκια ὁ Θανάσης καὶ τό 'κανε γιοργατζήδικο (κονστέκια = σχοινιά προσδεδεμένα μὲ βάρη) Πελοπν. (Γαργαλ.) Ἐχει ἓνα γιοργατζήδικο ἄλογο Πελοπν. (Βερεστ.)

γιοργατζής ὁ, Πελοπν. (Βερεστ. Δίβρ.) Θηλ. γιοργατζοῦ Πελοπν. (Βερεστ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γιοργατζής* καὶ τῆς παραγωγ. κατὰλ. -τζής.

Ἐπὶ ἵππων, ὁ τρέχων ταχέως καὶ ρυθμικῶς ἔνθ' ἄν.: Ὁ βλάγκος τοῦ Παπαλιᾶ ἔναι καλὸς γιοργατζής (βλάγκος = ξανθότριχος) Πελοπν. (Δίβρ.)

γιοργατζίτικος ἐπίθ. Πελοπν. (Κόκκιν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γιοργατζής* καὶ τῆς παραγωγ. κατὰλ. -ίτικος.

Γιοργατζήδικος, τὸ ὅπ. βλ.

γιοργεύω ἑνιαχ. γιοργεύω Πελοπν. (Βραχν.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *γιοργά*.

Σπεύδω, βιάζομαι: Παροιμ.

Γιοργεύει ἡ νύφη μας τὸ Σάββατο τὸ βράδυ (ἐπὶ ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἀδιαφοροῦν διὰ τὴν ἐργασίαν των, βιάζονται ὅμως τὴν τελευταίαν στιγμὴν).

γιοργός ἐπίθ. Στερελλ. (Παρνασσ.) γιοργός Πελοπν. (Αἰγιαλ. Ἀχαῖα Κορινθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. *γιοργά*, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ τύπ. *γιοργά*.

Ὁ μετὰ ταχύτητος καὶ ἐπιδεξιότητος ἐκτελὼν κάποιαν ἐργασίαν ἔνθ' ἄν.: Ὁ Γιάννης εἶν' πολὺ γιοργός γιὰ τὴ δουλειὰ αὐτὴ Πελοπν. (Ἀχαῖα). Γιοργός ἄνθρωπος ὁ Κωσταντῆς Πελοπν. (Αἰγιαλ.) || Παροιμ.

Τὸ ζῆνταιριασμένο ἀντρέο καὶ τὸ γιοργὸ ζευγάρι (ζῆνταιριασμένο = συνταιριασμένο· ἐπὶ συζυγικοῦ ζεύγους συμβιοῦντος ἁρμονικῶς) Στερελλ. (Παρνασσ.)

γιορντάμης ἐπίθ. ἑνιαχ. γιορντάμης Νάξ. γιορντάμης Νάξ. Θηλ. γιορντάνισσα Μεγίστ. γιορντάμισσα Νάξ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yordam* = εὐκίνησις, ἐπιδεξιότης. Χαριτωμένος ἔνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Τραγούδησε, καλὴ καρδιά, τσαὶ βγάλε τίς χαρές-σου, ποχρέωσε τίς φίλες σου τσαὶ τίς γιορντάνισσές σου Μεγίστ. Συνών. *γιορνταμιλήδικος*, *γιορνταμιλής*

Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γιορντάμης* καὶ ὡς ἐπών. Ἀθῆν.

γιορντάμι τό, ἑνιαχ. γιορντάμι Θήρ. (Οἶα) Κρήτ. (Ἀρχάν. Σέλιν. κ.ά.) Κυκλ. Μεγίστ. ἱορντάμι Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γιορντάμι Κάμπ. Μεγίστ. Ρόδ. Σύμ. γιορντάμι Κρήτ. Λυκ. (Λιβύσσ.) — Μ. Λελέκ., Ἐπιδόρπ., 63.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yordam* = ταχύτης, ἱκανότης, τάξις, εὐκίνησις.

Σωματικὴ δεξιότης, εὐλυγισία, χάρις, ἔνθ' ἄν.: Τὸ ἱορντάμι πού 'χει ἐτοῦτος 'ς τὸ χορό, κανεὶς δὲ δό 'χει Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Βρὲ 'ιὰ δῶτε το 'να ἱορντάμι, νὰ τὸ βγατίσωμε (ἐντείνετε τὰς προσπάθειάς σας, βάλετε τὰ δυνάμεις σας, νὰ τὸ τελειώσωμε γρήγορα - ἐνν. τὸ σκάψιμο τῆς ἀμπέλου) αὐτόθ. || Ἄσμ.

Ψηλὸ 'ναὶ τὸ βοάκι σου, μὰ 'χει πολὺ ἱορντάμι αὐτόθ.

Ἀμ βῆς τσαὶ τὸ κορμάτισ-σου ἔδει πολ-λὰ γιορντάμι Μεγίστ.

Τοῦ κορμιοῦ τῆς τὸ γιορντάμι

εἰς τὸν γόσμον ἤβγεν νάμι

(ἤβγεν νάμι = ἔγινε ξακουστὸ) Ρόδ. β) Ἀκκισμός, ἔπαρσις, καμάρι ἔνθ' ἄν.: Ἐπάεινε μὲ τέτοιο γιορντάμι Σύμ. Δεῖτε τὴν - μὲ τί γιορντάμι - βορπατεῖ Μεγίστ. || Φρ. Κά-νει (πολὺ) γιορντάμι (μορφάζει, κινεῖται φιλαρέσκως) Θήρ. Κρήτ. Συνών. φρ. *Κάνει πάσο - πάσα - νάξι - νάξι α*. Τὸ πῆρε 'ς τὸ γιορντάμι (συνών. μὲ τὴν προηγούμεν.) Κρήτ. (Σέλιν.) Συνών. φρ. *Τὸ πῆρε πάνω τοῦ. Πῆρε ψηλὰ τὸν ἀμανέ. Κρατάει πό-ζα*. Ἀμα εἶναι κανεὶς ἀποτσιμπωμένος καὶ θέλει κα-βγάδες, λέμε πὼς τρανᾶ ἱορντάμι Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Ἐβγῆ-κε 'ς τὸ γιορντάμι (εἰς δημόσιον χώρον πρὸς ἐπίδειξιν, διὰ νὰ τὴν θαυμάσουν) Κρήτ. || Ἄσμ.

Καὶ τοῦ 'κοψε τὴ γεφαλὴ μ' ὁμορφο γιορντάμι καὶ 'ς τὴ ζερβὴ του τὴ βαστᾶ, πολὺ γιορντάμι κάνει Κρήτ.

Ὡ διαμαντέν-νιε μου σταυρέ, μὲ τὸ πολὺ ὃ γιορντάμι, πού βγάλ-λᾶ εἰς 'πού τὸ στόμασ-σου τὰ λόγια μὲ τὸ δρόμι Κάμπ.

Ποῦ ἡ δόξα σου, σουλτάνε, ποῦ ἡ πρώτη σου στολή;

Ποῦ τὸ πρῶτο σου ντουβλέτι, τὸ γιορντάμι τὸ πολὺ;

Μ. Λελέκ., Ἐπιδόρπ., 63.

γιορνταμιλήδικος ἐπίθ. ἀμάρτ. γιορνταμιλήδικος Κρήτ. (Κίσ. κ.ά.) Θηλ. ἱορνταμιλήδικη Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἱορνταμιλήδικια Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Οὐδ. γιορνταμιλήδικο Θήρ. ἱορνταμιλήδικο Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γιορνταμιλήδικο Θήρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γιορνταμιλής* καὶ τῆς παραγωγ. κατὰλ. -ήδικος.

Εὐσταλής, χαριτωμένος, ὁμορφος ἔνθ' ἄν.: ἱορνταμιλήδικο παιδί, μάτι μὴ δὲ πιάση! Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Ὡ τὸ φωθιοκαμένο! κ' εἶδα ἱορνταμιλήδικο παιδί ἦτον ἐντὸ αὐτόθ. Ἀπὸ ἱορνταμιλήδικια φαμελιὰ βαστᾶ καὶ 'εἰ αὐτὸ εἶ' g' εὐ-τός, καλὸς κι ὁμορφος αὐτόθ. β) Κόσμιος, καλαίσθητος Θήρ.: Γιορνταμιλήδικο φουστάνι. Συνών. *γιορνταμι-λής 1*, *ἀσίκης*, *λεβέντης*.

γιορνταμιλής ἐπίθ. ἀμάρτ. γιορνταμιλής Θήρ. Κρήτ. (Ἀγιος Βασίλ. Κίσ. Νεάπ.) Κυκλ. Μῆλ. Νάξ. (Φιλότ.) Πε-λοπν. (Μάν.) ἱορνταμιλής Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γιορνταμιλής Πάρ. γιορνταμιλής Κρήτ. (Νεάπ.) γιορνταμιλής Πελοπν. (Λάστ.) γιορνταμιλής ἄγν. τόπ. γιορνταμιλής Κρήτ. (Νεάπ.) Θηλ. γιορνταμιλήδισσα Θήρ. ἱορνταμιλήδισσα Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γιορνταμιλίνα Κρήτ. (Νεάπ.) γιορνταμιλίνα Κρήτ. (Νεάπ.) γιορνταμιλίνα Κρήτ. (Νεάπ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yordamli* = εὐκίνητος, ἐπιδέξιος. Πβ. ἐν ἐγγρ. τοῦ 1841 ἐκ Κρήτης: Γιάννης *Γιορνταμι-λής*.

1) *Γιορνταμιλήδικος 1*, τὸ ὅπ. βλ., ἔνθ' ἄν.: Γιορνταμιλήδισσα γυναικα Θήρ. Τέτοια κοπελιὰ γιορνταμιλίνα δὲν εἶναι ἄλλη στὸ χωριό μας Κρήτ. (Νεάπ.) Ὡχον ἱορνταμιλής κ' ὁμορφος πού 'ναὶ! Νάξ. (Ἀπύρανθ.) || Ἄσμ.

Ὁδα σ' ἐγέννα ἡ μάννα σου, ἔτριβε πορτοκάλι καὶ σ' ἔκαμε γιορνταμιλὴ κι ὠραῖο παλληκάρι Μῆλ.

Εἰς τσ' εἰκοσπέδε τοῦ μνηοῦς τοῦ ἔρημου Φλεβάρη,
ἔπαθεν ὁ γιορδαμλῆς μὴν ἀδικιὰ μεγάλη
Κρήτ. ("Αγιος Βασίλ.)

"Ε Πέτρο μου γιορδαμλῆ, | ἀσίκη καὶ λεβέδη μου
(ἐκ μοιρολ.) Πελοπν. (Μάν.)

"Ε Γιάννη μου γιορδαμλῆ, | πού ἦτα ἡ ἀξία ζου πολλή
αὐτόθ.

"Ιορδαμλῆ κι ἀσίκη μου, | νά'σων ἐσὺ τσῆ τύχης μου
"ιορδαμλῆ, "ιορδαμλῆ, | ὡς καὶ τὸ βόι σου μιλεῖ
Νάξ. ("Απύρηνθ.) Συνών. λ ε β ε ν τ η ς. 2) "Εριστικός Νάξ.
("Απύρηνθ.): "Ωχον, "ιορδαμλῆδισσα πού'σαι!

"Η λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Γιορνταμλῆς καὶ ὡς ἐπών. "Αθῆν.

γιορνταμλίκι τό, ἀμάρτ. γιορδαμλί' Νάξ. ("Απύ-
ρηνθ.)

"Εκ τοῦ Τουρκ. *yordamlı* = εὐκίνητος, ἐπιδέξιος
καὶ τῆς καταλ. -ίκι ἀναλογικ. πρὸς ἄλλα οὗς. ἐκ τῆς
Τουρκ. Πβ. ἀ σ ι κ λ ί κ ι.

"Η κομψότης, ἡ χάρις, τὸ εὐσταλές τοῦ σώματος: "Ωχ,
ὁμορφη πού'ν ἡ κακοπεσμένη! "Ολο γιορδαμλί' εἶναι (κα-
κοπεσμένη = ἀτυχής, εὐφημητ.) β) "Εριστικότης: "Ολο "ιορ-
δαμλί' τρανᾶ κ' εὐτός (ἐπιζητεῖ διαρκῶς ἀφορμὴν φιλονι-
κίας). Μὴ μὲ καταδικάζετε, μούρ' ἀθροῶποι, μὰ δὲν ἐβόρου
νὰ μὴ δοῦ μιλήσω, "ιατὶ ἦρθε καὶ τραῖά μου "ιορδαμλί'!
Συνών. ἀ σ ι κ λ ί κ ι 8, λ ε β ε ν τ ι ᾶ.

γιορντανάκι τό, ἐνιαχ. γκερντανάκι Μ. Λελέκ., "Επι-
δόρπ., 101 *gerdanaki* Θράκ. *girdanāz* Θράκ. (Ξάνθ.)
gerdanāz Θράκ. *gerdinaki* Δ. Καμπούρογλ., Μνημ. "Ιστορ.
"Αθην., Γ', 36 *γιορτενᾶζ* Μακεδ. (Χαλκιδ.)

"Εκ τοῦ οὗς. γ ι ο ρ ν τ ᾶ ν ι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-άκι.

1) Τὸ παχὺ μέρος τοῦ λαιμοῦ, τὸ εὐρισκόμενον κάτωθεν
τοῦ πώγωνος Θράκ. (Ξάνθ. κ.ά.): "Ασμ.

"Σ τοὺ μάγουλού σ' ἔχεις ἰλιά, 'ς τ' ἀχείλι σ' ἔχεις
βάμμα
"πονκάτ' 'ς τοὺ *girdanaki* σου χροσῆ πουρτουκαλλιᾶ
Συνών. π ρ ο γ ο ὕ λ ι. 2) Περιδέραιο ἀποτελούμενο κυρίως
ἀπὸ χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ νομίσματα Μακεδ. (Χαλκιδ.) — Δ.
Καμπούρογλ., Μνημ. "Ιστορ. "Αθην., Γ', 36: "Ασμ.

Βγάζει τὰ γιορτενᾶκια της καὶ 'ς τὰ σκυλλιά τὰ βάνει,
βγάζει τ' ἀργυροτῶρακα τ'ς 'ς τὰ πρόβατα τὰ βάνει
(ἀργυροτῶρακα = ἐνώτια ἀργυρᾶ) Χαλκιδ. Συνών. γ ι ο ρ -
ν τ ᾶ ν ι. β) Θωπευτικῶς, προσφώνησις πρὸς ἀγαπημένο
πρόσωπο, σ τ ο λ ί δ ι Μ. Λελέκ., "Επιδόρπ., 101: "Ασμ.

Γκερντανάκι μου, μὴν τρέμης,
γέρους, νέους μὴ μαραίνης
Συνών. φ ρ.: χ ρ υ σ ᾶ φ ι μ ο υ!

γιορντανᾶτος ἐπίθ. Μακεδ. ("Επταχώρ.) Πελοπν. ("Ο-
λυμπ.) Στερελλ. ("Ακαρναν.) — Λεξ. Δημητρ. *γκιρντανᾶτους*
"Ηπ. (Κόνιτσ.) *γκιουρντανᾶτους* "Ηπ. (Πλατανοῦς.) Μακεδ.
(Γήλοφ. Δαμασκ. Δεσκάτ.) *γκιουρντινᾶτους* Μακεδ. (Σταν.)
"Εκ τοῦ οὗς. γ ι ο ρ ν τ ᾶ ν ι, ὅπου καὶ οἱ τύπ. γ κ ι ρ -
ν τ ᾶ ν ι καὶ γ κ ι ο υ ρ ν τ ᾶ ν ι, καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ᾶτος.

1) "Ο φέρων γ ι ο ρ ν τ ᾶ ν ι α, περιδέραια Μακεδ. (Δα-
μασκ.) κ.ά. — Λεξ. Δημητρ. 2) Συνεκδ. ἐπὶ πτηνῶν ὁ ἔχων
πτίλα (φτερά) διαφορετικοῦ χρώματος ἐν εἶδει περιδεραίου

εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ στήθους "Ηπ. (Κόνιτσ.) Μακεδ. ("Ε-
πταχώρ.) Πελοπν. ("Ολυμπ.) Στερελλ. ("Ακαρναν.): "Ασμ.

Περδικούλα γιορντανᾶτη κι ὁμορφο πουλλί,
αὐτοῦ 'ς τὰ πλάγια πού κοιμᾶσαι καὶ 'ς τὰ πετρωτὰ
δὲ φοβᾶσαι ἀπ' τὰ γεράκια κι ἀπ' τὸ σταυραετό;
"Ακαρναν.

Πέρδικά μου γιορντανᾶτη, μιὰ ψυχὴ ἔχω κι ἔλα πάρ' τη
"Ολυμπ. β) "Επὶ ζώων, ὁ ἔχων εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ τρίχωμα
διαφορετικοῦ χρώματος ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπον σῶμα, συνήθως
λευκὸν "Ηπ. (Πλατανοῦς.) Μακεδ. (Γήλοφ. Δασοχ. Δεσκάτ.
Σταν.): "Εχουν 'να σῆλλί γκιουρντανᾶτου 'ς τὰ γίδια Γήλοφ.

γιορντανές ὁ, ἐνιαχ. *γιορδανές* Κρήτ. (Μονοφατσ.)
γκιουρντανές Πελοπν. ("Ηλ.)

"Εκ τοῦ οὗς. γ ι ο ρ ν τ ᾶ ν ι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ές.

Εἶδος κρίκων συνδεομένων μεταξὺ των διὰ περιστρεφο-
μένου κοιλίου, διὰ νὰ μὴ στρίβῃ τὸ σχοινὶ τῶν ζώων. Συνών.
κ ρ ι κ ῆ λ ι.

γιορντάνης ὁ, ἐνιαχ. *γκιουρντάν'ς* Μακεδ. (Μοσχοπό-
ταμ.)

"Εκ τοῦ οὗς. γ ι ο ρ ν τ ᾶ ν ι ἀναλογ. πρὸς οὗς. εἰς -ης.
Σκύλλος μαύρου χρώματος μὲ λευκὸν τρίχωμα ἐν εἶδει
περιδεραίου εἰς τὸν λαιμὸν.

γιορντάνι τό, γκερντάνι Θράκ. (Σηλυβρ. κ.ά.) — Λεξ.
Πρω. Δημητρ. *γκερντάν'ς* Θράκ. ("Αδριανούπ.) Πόντ. (Χαλδ.)
Προπ. (Πάνορμ.) *gerdān'* Α. Ρουμελ. (Φίλιππούπ.) Θράκ.
(Τσακίλ.) *γκιρντάν'ς* "Ηπ. (Κόνιτσ.) Θεσσ. Θράκ. ("Αμορ.
"Ελληνοχώρ. Μάδυτ.) Μακεδ. (Βελβ. Δρυμ. Φλόρ.) *γκερδάνι*
"Ηπ. Θράκ. (Μυριόφ. κ.ά.) *γκιρδάνι* Θράκ. ("Αλμ. Μάλγαρ.)
γκερδάν'ς Θράκ. *γκερντάνι* Τσακων. (Πραστ.) *γερντάνι* "Α-
θῆν. Πελοπν. (Μεγαλοχ.) — Δ. Καμπούρογλ., Μνημ. "Ιστορ.
"Αθην., Γ', 39 — Λεξ. Μπριγκ. *γιορντάνι* "Αθῆν. *γιορδάν'ς* Μα-
κεδ. (Χαλκιδ.) *γερντάνι* Πελοπν. (Οἶν.) — Κ. Κρυστάλλ.,
"Εργα, 2,59 *γερντάνι* Δ. Καμπούρογλ., Μνημ. "Ιστορ. "Αθην.,
Γ', 49 *γερντάνι* Κῶς *γιορδάνι* Κῶς *κερντάνι* Θράκ. (Σιρέντζ.
Τσανδ.) Τσακων. (Πραστ.) *κιρντάνι* Κρήτ. *κερντάν'ς* Πόντ.
(Κοτύωρ.) *γκιουρντάνι* πολλαχ. *γκιουρντάνι* Μακεδ. ("Αβδέλλ.
Βέρ. Βλάστ. Δεσκάτ. "Εράτυρ. Καστορ. Νάουσ. Πάγγ. Σίτ.
Φυτ.) Πελοπν. ("Αχαῖα) Στερελλ. (Μαλεσ.) — Κ. Κρυστάλλ.,
εἰς "Αττικ. Μουσ., Γ', 53 *γκιουρντάν'ς* "Ηπ. (Ζαγόρ.) Θράκ.
(Σουφλ.) Μακεδ. (Βρία Βροντ. Γαλατ. Δεσκάτ. Καστορ.
Κοζ. Ρητίν. Σιάτ.) *γκιολντάνι* "Ηπ. (Κωστάν.) *γκιουρντάνι*
"Ηπ. (Ξηροβούν.) *γκιουρντάν'ς* Θράκ. ("Αδριανούπ.) Μακεδ.
(Δαμασκ. Κοζ. Φλόρ.) *γκιουρδάνι* Μακεδ. (Κοζ.) *γκιουρδάν'ς*
"Ηπ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Καλοσκοπ. Παρνασσ. Τριχων.
Φθιώτ. Φωκ. Χρισ.) — Λεξ. Γαζ. *γκιουρδάνι* Εὐβ. (Κουρ.)
γιορντάνι σύνθηθ. *γιορδάνι* Κρήτ. *γιορντάν'ς* Στερελλ. ("Αγιος
Γεώργ.) *γιορντάνι* "Αντίπαρ. Πελοπν. (Δάρα "Αρκαδ.
Δυρράχ. Καλάβρυτ. Λάστ. Μεγαλόπ.) — Γ. Δροσίν., "Αγροτ.
"Επιστ., 53,54 Μ. Μαλακάς., εἰς "Ανθολ. Η. "Αποστολίδ.,
221 — Λεξ. Δημητρ. *γιορδάνι* "Ηπ. ("Ιωάνν.) Μέγαρ.
γιορδανί Μέγαρ. *γιορντάν'ς* Εὐβ. (Στρέπον. κ.ά.) "Ηπ.
("Ιωάνν. Πλατανοῦς. κ.ά.) Θάσ. Θεσσ. ("Αργιθ. Δομοκ.
Τσαγκαρ.) Μακεδ. (Ροδολίβ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. "Ακαρναν.
Κολάκ. Λεβάδ. Παλαιοχ. Φθιώτ. Φωκ.) *γιορδάνι* Θεσσ.
("Αλμυρ.) Λῆμν. (Πλάκ. κ.ά.) Μακεδ. (Αὐλ. Παγγ.) Ρόδ.
(Μαράς.) Στερελλ. (Παρνασσ.) *γιορδάνι* Κρήτ. *γιορδάνι*

